

Dopad těžby nerostných surovin na vývoj krajiny v 19. a na počátku 20. století v Čechách

Předkládanou bakalářskou práci o změně české krajiny v období industrializace jsem otevřel s překvapením. Ne často se stává, že by bakalářská práce svým rozsahem přesahovala 200 normostran jako v tomto případě. Musím říci, že ačkoli takto dlouhá, práce není v zásadě nijak „nafouknutá“ v tom smyslu, že by obsahovala části výrazně slabší či „prázdňější“ v porovnání se zbytkem práce. Z tohoto pohledu musím říci, že se jedná o práci neobyčejnou. Seznam literatury je na bakalářskou práci nezvykle dlouhý – vždyť obsahuje přes 150 položek literatury, na kterou autor odkazuje! Fascinující je autorův rozsah znalostí či alespoň orientace běžící napříč jednotlivými odbornými disciplínami a to do značné hloubky detailu.

Přesto – a nebo právě proto – na mě práce působí velmi rozpačným dojmem. Jak se píše v úvodu, cílem předkládané práce má být „získání informací o vlivu těžby nerostných surovin na změnu krajiny na vybraných lokalitách.“ Autor má nicméně větší ambice a skrze tyto informace chce pochopit „proměny krajiny za uplynulá dvě staletí.“ Po velmi kratičkém úvodu obsahujícím cíle práce spolu s neuvěřitelně strohou metodikou následuje teoretická kapitola a za ní již samotná práce – výsledek autorova čtení odborné literatury a bádání v archivech, knihovnách apod. Nicméně zde leží kámen úrazu celé práce. Nedostatečně specifikovaný záměr či cíl, respektive záměr natolik široký, že by se mohl stát cílem celoživotního snažení hned několika odborníků – totiž popsat změnu české krajiny v průběhu dvou staletí industrializace v takovém faktickém detailu – je i přes veškerou erudici nad autorovy možnosti. Celá práce je vlastně jakýmsi obrovským kompilátem nejrozličnějších faktů, které jsou vršeny na sebe jeden za druhým bez jakékoli výraznější textové struktury, bez zřetelného argumentačního záměru, skoro by se chtělo napsat „bez ladu a skladu“. Snad má autor pocit, že když vypíše opravdu VŠE, co se událo a změnilo, že tím zároveň čtenáři poskytne obraz změny krajiny. Problém s takovýmto implicitně pozitivistickým přístupem je, že je velmi těžké říci, kam až v daném popisu a detailu zajít. Stačí vypsát kolik se v průměru těžilo železa či uhlí mezi lety 1810-1910 nebo je třeba přidat i výčet změn bankovního systému, způsobů vyplácení mezd dělníkům, technologických změn těžby, popis geologie regionů, nebo změny znečištění ovzduší? A nebo je třeba, pro čtenářovo pochopení popisovaného, přidat nějaký ten exkurz do změn feudalismu v 16. století, vypsát změny cen uhlí a dříví, popsat pozemkovou reformu spolu se změnou životního stylu na venkově, nebo se hlouběji věnovat změnám lesních hospodářských celků? Když jsem přemýšlel, jak bych popsal svou zkušenost čtení předkládané práce, napadlo mě, že bych mohl napsat, že práce je plná nesourodých odboček. Bohužel toto konstatování nevystihuje plně skutečnost, neboť práce, zdá se mi, postrádá jasnou linii, či strukturu – o odbočkách tedy nemůže být ani řeči. Práce tak nejvíc upomíná na nějaký postmoderní text, kdy čtenář čte nesourodé a doufá, že po přečtení celé práce se mu jednotlivé díly skládačky spojí do smysluplného výsledného obrazu. Samotné poskládání kapitol, zdá se, naznačuje jakýsi záměr, ovšem při bližším pohledu působí spíše chaoticky. Tak v oddílu A po historickém popisu průmyslové a agrární revoluce následuje nesourodá kapitola zabývající se jednotlivými faktory doprovázejícími těžbu surovin (železářství, koksárenství, zákony, finance, kapitalistické výrobní krize), po ní přichází na řadu popis (změn) dvou ze tří vybraných regionů – Českého krasu a Mostecku – následovaná kapitolami o počátku dolování OBECNĚ (neměla by jim snad tato kapitola předcházet?), o vzniku a rozvoji železnice, o životě horníků (spolu s podkapitolou horníci na Mostecku – proč až zde?), o podnikatelském prostředí (v Českém krasu, na Mostecku i na dosud nepopsaném Kladensku!), následovaná kapitolou o technice uhelného dolování, za níž přijde dlouho očekávaná kapitola o Kladensku – posledním z vybraných regionů. Celý oddíl končí kapitolou o vlivech dolování na krajinu. Ve výčtu určitého chaosu v práci by se dalo pokračovat. Proč je například jeden celý oddíl věnován změnám lesnických celků, zatímco

jiný je věnován změnám krajiny (obecně)? Proč jsou mapové podklady „hodnoceny“ odděleně od popisu změn v jednotlivých vybraných regionech?

Kromě chaotické struktury je práce bohužel psána i velmi chaotickým jazykem, který ještě více zamlžuje, co se práce vlastně snaží sdělit. Příkladem budiž teoretická kapitola, ve které je za sebou navrženo množství různých pojetí krajiny v zájemně spolu nesouvisejících větách, které spíše umocňující čtenářovo zmatení a které netvoří koherentní argumentací podložený celek, jenž by čtenářovi poskytoval vodítko k tomu, jakou teoretickou pozici vlastně autor zaujímá či preferuje („Neexistuje žádná dominantní definice krajiny. Nejsrozumitelnější představa je, že krajina je horizont. Pod pojmem krajiny si můžeme představit utváření části geosféry, kterou lze chápat jako jednotný celek. ...“). Samotná práce s úvodem nijak nepracuje, práce tak opakuje běžnou chybu, kdy teoretický oddíl je včleněn jen „pro formu“ a teorie v něm předestřené nejsou nijak zužitkovány v samotné práci – a tedy pravděpodobně ani v autorově odborné činnosti.

Myslím, že práci by prospělo více promyslet a hlavně konkretizovat její cíl a záměr. Zúžení tématu práce například pouze na jeden region popřípadě jeden rys změny krajiny by autorovi umožnilo vrhnout se do jím oblíbeného detailu s menším rizikem ztráty srozumitelnosti. Pokud mluvíme o krajině – tématu, které zasahuje napříč spektrem oborů přírodních i společenských věd – je zároveň třeba si nějak pracovně ujasnit, co vlastně pod krajinou chápeme, jinak se vydáváme v šanc chaosu plynoucímu z nutnosti věnovat se „všemu“. Jako zásadní nedostatek předkládané práce vidím její neuchopitelnou šíři, a to jak v záměru, tak v jeho praktickém naplnění nepřeborným množstvím faktů, podpořenou absencí jakékoli struktury a explicitního teoretického základu. Lepší strukturace oddílů by rozhodně pomohla nejen čitelnosti, ale i srozumitelnosti práce. Bylo by například vhodné opatřit jednotlivé oddíly úvodem, kde by autor sobě i čtenáři ujasnil, co vlastně bude oddíl obsahovat, proč to bude obsahovat a jak oddíl navazuje na předchozí oddíly či části práce, a závěrem, který by obsahoval shrnutí oddílu a předestření oddílu následujícího. Větší propracování úvodu a závěru celé práce by také nebylo na škodu. Čtenář, ale ani autor, by se pak v samotném textu neztratily.

S ohledem na výše řečené, ovšem též s ohledem na opravdu úctyhodný rozsah a detail, do kterého se autor s neoddiskutovatelnou (faktickou) erudicí pustil, práci k obhajobě doporučuji a navrhuji horší dvojku.